

KONVENCIJA DĖL ŽMOGAUS TEISIŲ IR ORUMO APSAUGOS BIOLOGIJOS IR MEDICINOS TAIKYMO SRITYJE (ŽMOGAUS TEISIŲ IR BIOMEDICINOS KONVENCIJA)

1997 04 04, Ovjedas

Preambulė

Šią Konvenciją pasirašiusios Europos Tarybos valstybės narės, kitos valstybės ir Europos Bendrija,

atsižvelgdamos į 1948 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos paskelbtą Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją;

atsižvelgdamos į 1950 m. lapkričio 4 d. Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją;

atsižvelgdamos į 1961 m. spalio 18 d. Europos socialinę chartiją;

atsižvelgdamos į 1966 m. gruodžio 16 d. Tarptautinį pilietinių ir politinių teisių paktą ir Tarptautinį ekonominių, socialinių ir kultūros kultūrinių teisių paktą;

atsižvelgdamos į 1981 m. sausio 28 d. Konvenciją dėl asmenų apsaugos ryšium su asmens duomenų automatizuotu tvarkymu;

taip pat atsižvelgdamos į 1989 m. lapkričio 20 d. Vaiko teisių konvenciją;

manydamos, kad Europos Tarybos tikslas yra siekti didesnės savo narių vienybės ir kad žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsauga bei tolesnis įgyvendinimas yra vienas iš būdų, kuriais to tikslo turi būti siekiama;

suvokdamos spartėjančią biologijos ir medicinos raidą;

įsitikinusias, kad būtina pagarba žmogui ir kaip individui, ir kaip žmonių giminės nariui, bei pripažindamos, kad svarbu užtikrinti žmogaus orumą;

suvokdamos, kad netinkamas biologijos ir medicinos taikymas gali sukelti žmogaus orumui pavojų keliančias veikas;

tvirtindamos, kad biologijos ir medicinos pažanga turėtų būti skirta esamų ir būsimų žmonių kartų labui;

pabrėždamos tarptautinio bendradarbiavimo būtinumą, kad visa žmonija galėtų naudotis biologijos ir medicinos teikiama nauda;

pripažindamos, kad reikia skatinti viešai svarstyti taikant biologiją ir mediciną kylančius klausimus ir kad reikia į tai reaguoti;

siekdamos priminti visiems visuomenės nariams jų teises ir pareigas;

atsižvelgdamos į Parlamentinės Asamblėjos darbą šioje srityje, įskaitant Rekomendaciją 1160 (1991) dėl bioetikos konvencijos parengimo;

nusprendusios imtis priemonių, reikalingų, kad būtų išlaikytas žmogaus orumas ir asmens pagrindinės teisės ir laisvės biologijos ir medicinos taikymo srityje,

s u s i t a r ė:

I SKYRIUS – BENDROSIOS NUOSTATOS

1 straipsnis – Tikslas ir objektas

Šios Konvencijos Šalys gina visų žmonių orumą bei tapatybę ir nediskriminuodamos kiekvienam užtikrina pagarbą jo neliečiamumui bei kitoms teisėms ir pagrindinėms laisvėms biologijos ir medicinos taikymo srityje.

Kiekviena Šalis savo vidaus teisėje imasi reikalingų priemonių šios Konvencijos nuostatomis įgyvendinti.

2 straipsnis – Žmogaus viršenybė

Žmogaus interesai ir gerovė yra svarbesni už išimtinius visuomenės ar mokslo interesus.

3 straipsnis – Lygiateisiškas sveikatos priežiūros prieinamumas

Šalys, atsižvelgdamos į sveikatingumo reikmes ir turimus išteklius, imasi atitinkamų priemonių, kad savo jurisdikcijoje sudarytų lygiateisiškas galimybes gauti atitinkamos kokybės sveikatos priežiūrą.

4 straipsnis – Profesiniai standartai

Kiekviena intervencija sveikatos srityje, įskaitant tyrimus, turi būti atliekama laikantis atitinkamų profesinių pareigų ir standartų.

II SKYRIUS – SUTIKIMAS**5 straipsnis – Bendroji taisyklė**

Kiekviena intervencija sveikatos srityje gali būti atliekama tik gavus atitinkamo asmens laisvai duotą ir informuotumu pagrįstą sutikimą.

Šiam asmeniui iš anksto suteikiama atitinkama informacija apie intervencijos tikslą ir pobūdį, taip pat apie jo padarinius ir pavojus.

Atitinkamas asmuo gali bet kada laisvai atšaukti savo sutikimą.

6 straipsnis – Negalinčių sutikimo duoti asmenų apsauga

1. Atsižvelgiant į tolesnius 17 ir 20 straipsnius, asmeniui, kuris yra neveiksnus duoti sutikimą, intervencija gali būti atliekama tik jo ar jos tiesioginiam labui.

2. Tais atvejais, kai pagal įstatymą nepilnametis yra neveiksnus duoti sutikimą dėl intervencijos, ji gali būti atliekama tik jo ar jos atstovo arba valdžios institucijos, arba įstatymų nustatyto asmens ar organizacijos sutikimu.

Į nepilnamečio nuomonę, kaip į vis labiau lemiantį veiksni, atsižvelgiama pagal jo ar jos amžių ir brandumo laipsnį.

3. Tais atvejais, kai pagal įstatymą suaugęs žmogus dėl psichinės negalios, ligos ar panašių priežasčių yra neveiksnus duoti sutikimą dėl intervencijos, tai gali būti atliekama tik jo ar jos atstovo arba valdžios institucijos, arba įstatymų nustatyto asmens ar organizacijos sutikimu.

Atitinkamas asmuo kiek įmanoma dalyvauja duodant sutikimą.

4. Šio straipsnio 2 ir 3 dalyse minėtam atstovui, valdžios institucijai, asmeniui ar organizacijai 5 straipsnyje nurodyta informacija suteikiama vienodomis sąlygomis.

5. Šio straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytas sutikimas atitinkamo asmens geriausių interesų labui gali būti bet kada atšauktas.

7 straipsnis – Psichikos sutrikimą turinčių asmenų apsauga

Atsižvelgiant į įstatymų nustatytas apsaugos sąlygas, įskaitant priežiūros, kontrolės ir apeliacinę tvarką, sunkų psichikos sutrikimą turinčiam asmeniui intervencija, kuria siekiama gydyti jo ar jos psichikos sutrikimą, be jo ar jos sutikimo gali būti taikoma tik tais atvejais, kai be tokio gydymo galėtų būti padaryta didelė žala jo ar jos sveikatai.

8 straipsnis – Būtiniosios pagalbos situacija

Kai reikalinga skubi pagalba, o atitinkamo sutikimo negalima gauti, kiekviena medicinos požiūriu būtina intervencija atitinkamo asmens sveikatos labui gali būti atliekama nedelsiant.

9 straipsnis – Anksčiau pareikšti norai

Atsižvelgiama į ligonio, kuris intervencijos metu nėra tokios būklės, kad pareikštų savo norus, anksčiau pareikštus norus dėl medicininės intervencijos.

III SKYRIUS – PRIVATUS GYVENIMAS IR TEISĖ GAUTI INFORMACIJĄ

10 straipsnis – Privatus gyvenimas ir teisė gauti informaciją

1. Kiekvienas turi teisę į pagarbą privačiam asmens gyvenimui, susijusiam su informacija apie jo ar jos sveikatą.
2. Kiekvienas turi teisę žinoti, kokia informacija yra surinkta apie jo ar jos sveikatą. Tačiau turi būti paisoma ir asmenų noro tokios informacijos nežinoti.
3. Išimtiniais atvejais naudojimasis šio straipsnio 2 dalyje nurodytomis teisėmis paciento interesais gali būti įstatymų ribojamas.

IV SKYRIUS – ŽMOGAUS GENOMAS

11 straipsnis – Nediskriminavimas

Bet koks asmens diskriminavimas dėl jo ar jos genetinio paveldo yra draudžiamas.

12 straipsnis – Ligas prognozuojantys genetiniai tyrimai

Tyrimai, kuriais prognozuojamos genetinės ligos ar kuriais arba nustatomas subjektas – ligą lemiančio geno turėtojas, arba genetinis polinkis ar neatsparumas ligai, gali būti atliekami sveikatos tikslais arba su sveikatos tikslais susijusių mokslinių tyrimų tikslais ir siejami su deramu genetiniu konsultavimu.

13 straipsnis – Intervencija į žmogaus genomą

Intervencija siekiant modifikuoti žmogaus genomą gali būti atliekama tik profilaktikos, diagnozavimo ar gydymo tikslais ir tik tais atvejais, kai ja nesiekama modifikuoti palikuonių geno.

14 straipsnis – Draudimas pasirinkti lytį

Neleidžiama naudoti medicininio apvaisinimo būdų, leidžiančių pasirinkti būsimo vaiko lytį, išskyrus atvejus, kai siekiama išvengti sunkios paveldimos su lytimi siejamos ligos.

V SKYRIUS – MOKSLINIAI TYRIMAI

15 straipsnis – Bendroji taisyklė

Moksliniai tyrimai biologijos ir medicinos srityje atliekami laisvai, atsižvelgiant į šios Konvencijos nuostatas ir kitas teisines nuostatas, užtikrinančias žmogaus apsaugą.

16 straipsnis – Asmenų, su kuriais atliekami moksliniai tyrimai, apsauga

Moksliniai tyrimai su asmeniu gali būti atliekami tik laikantis visų toliau nurodytų sąlygų:

- i) nėra alternatyvos, efektyvumu prilygstančios tyrimams su žmonėmis;
- ii) tam asmeniui galintys kilti pavojai nėra daug didesni už potencialią mokslinių tyrimų naudą;
- iii) tyrimų projektą, atlikus nepriklausomą jo mokslinės vertės patikrinimą, įskaitant mokslinio tyrimų tikslo svarbos įvertinimą, ir jų etinio priimtumo įvairiais aspektais peržiūrą, yra patvirtinusi kompetentinga institucija;
- iv) asmenims, su kuriais atliekami moksliniai tyrimai, buvo pranešta apie jų teises ir jų apsaugai įstatymų nustatytas apsaugos priemones;

v) buvo duotas aiškiai ir konkrečiai išreikštas, dokumentu įformintas pagal 5 straipsnį nustatytas būtinas sutikimas. Toks sutikimas gali būti bet kada laisvai atšauktas.

17 straipsnis – Negalinčių sutikimo moksliniams tyrimams duoti asmenų apsauga

1. Moksliniai tyrimai su asmeniu, neveiksniu duoti 5 straipsnyje nurodytą sutikimą, gali būti atliekami tik laikantis toliau nurodytų sąlygų:

- i) jei laikomasi 16 straipsnio i-iv punktuose išdėstytų sąlygų;
- ii) mokslinių tyrimų rezultatai potencialiai gali duoti realios ir tiesioginės naudos jo ar jos sveikatai;
- iii) panašaus veiksmingumo moksliniai tyrimai negali būti atlikti su asmenimis, veiksniais duoti sutikimą;
- iv) pagal 6 straipsnį nustatytas būtinas sutikimas buvo duotas konkrečiai ir išreikštas raštu; ir
- v) atitinkamas asmuo neprieštarauja.

2. Išimties tvarka ir laikantis įstatymų nustatytų apsaugos sąlygų, tais atvejais, kai mokslinių tyrimų rezultatai potencialiai negali duoti tiesioginės naudos atitinkamo asmens sveikatai, tokie moksliniai tyrimai gali būti leidžiami laikantis šio straipsnio 1 dalies i, iii, iv ir v punktuose išdėstytų sąlygų ir toliau nurodytų papildomų sąlygų:

- i) moksliniais tyrimais siekiama, akivaizdžiai patobulinus asmens būklės, ligos ar sutrikimo mokslinį supratimą, padėti galiausiai gauti rezultatus, galinčius būti naudingus atitinkamam asmeniui arba kitiems tos pačios amžiaus kategorijos ar ta pačia liga sergantiems, arba tą patį sutrikimą turintiems, arba tokios pat būklės asmenims;
- ii) moksliniai tyrimai yra susiję tik su minimaliu pavojumi ir minimalia našta atitinkamam asmeniui.

18 straipsnis – Tyrimai su embrionais *in vitro*

1. Tais atvejais, kai įstatymai leidžia mokslinius tyrimus su embrionais *in vitro*, jie turi užtikrinti atitinkamą embriono apsaugą.

2. Kurti žmogaus embrionus moksliniams tyrimams yra draudžiama.

VI SKYRIUS – ORGANŲ IR AUDINIŲ PAŠALINIMAS GYVIEMS DONORAMS PERSODINIMO TIKSLAIS

19 straipsnis – Bendroji taisyklė

1. Organai ar audiniai gyvam asmeniui persodinimo tikslais gali būti pašalinti tik gavėjo gydymo labui ir tais atvejais, kai nėra tinkamo mirusio žmogaus organo ar audinio ir jokio panašaus veiksmingumo alternatyvaus gydymo būdo.

2. Pagal 5 straipsnį nustatytas būtinas sutikimas turi būti duotas aiškiai ir konkrečiai arba išreikštas raštu, arba oficialaus asmens akivaizdoje.

20 straipsnis – Asmenų, negalinčių duoti sutikimo pašalinti organą, apsauga

1. Joks organas ar audinys negali būti pašalintas asmeniui, neveiksniui duoti sutikimą pagal 5 straipsnį.

2. Išimties tvarka ir laikantis įstatymų nustatytų apsaugos sąlygų, pašalinti ataugantį audinį asmeniui, neveiksniui duoti sutikimą, gali būti leidžiama laikantis toliau nurodytų sąlygų:

- i) nėra tinkamo donoro, veiksniaus duoti sutikimą;
- ii) gavėjas yra donoro brolis arba sesuo;
- iii) dovanojimas turi būti potencialiai siejamas su gavėjo gyvybės išgelbėjimu;
- iv) pagal 6 straipsnio 2 ir 3 dalis nustatytas leidimas buvo duotas konkrečiai ir išreikštas raštu, pagal įstatymus ir kompetentingos institucijos patvirtintas;

v) atitinkamas potencialus donoras neprieštarauja.

VII SKYRIUS – FINANSINĖS NAUDOS DRAUDIMAS IR DISPONAVIMAS ŽMOGAUS KŪNO DALIMI

21 straipsnis – Finansinės naudos draudimas

Žmogaus kūnas ir jo dalys neturi būti finansinės naudos šaltinis.

22 straipsnis – Disponavimas pašalinta žmogaus kūno dalimi

Intervencijos metu pašalinus kurią nors žmogaus kūno dalį, ji gali būti laikoma ir naudojama ne tam tikslui, kuriam buvo pašalinta, tik tais atvejais, kai laikomasi atitinkamos informavimo ir sutikimo davimo tvarkos.

VIII SKYRIUS – KONVENCIJOS NUOSTATŲ PAŽEIDIMAS

23 straipsnis – Teisių ar principų pažeidimas

Šalys teikia atitinkamą teisminę apsaugą, kad tuojau būtų nebeleidžiamas arba sustabdytas neteisėtas šioje Konvencijoje nustatytų teisių ir principų pažeidinėjimas.

24 straipsnis – Kompensacija už nepateisinamą žalą

Asmuo, dėl intervencijos patyręs nepateisinamą žalą, turi teisę įstatymų nustatytais sąlygomis ir tvarka gauti teisingą kompensaciją.

25 straipsnis – Sankcijos

Šalys nustato atitinkamas sankcijas, taikytinas pažeidus šioje Konvencijoje išdėstytas nuostatas.

IX SKYRIUS – ŠIOS KONVENCIJOS IR KITŲ NUOSTATŲ SĄRYŠIS

26 straipsnis – Naudojimosi teisėmis apribojimai

1. Šioje Konvencijoje įtvirtintų teisių ir apsaugos nuostatų naudojimuisi netaikomi jokie apribojimai, išskyrus tuos, kuriuos nustato įstatymai ir kurie yra būtini demokratinėje visuomenėje visuomenės saugumo, nusikalstamumo prevencijos, visuomenės sveikatos apsaugos arba kitų žmonių teisių ir laisvių apsaugos labui.

2. Pirmesnėje dalyje numatomi apribojimai negali būti taikomi 11, 13, 14, 16, 17, 19, 20 ir 21 straipsniams.

27 straipsnis – Platesnio masto apsauga

Jokia šios Konvencijos nuostata negali būti aiškinama kaip ribojanti ar kitaip paveikianti galimybę Šaliai biologijos ir medicinos taikymo srityje teikti platesnio masto apsaugą, negu nustatyta šioje Konvencijoje.

X SKYRIUS – VIEŠAS SVARSTYMAS

28 straipsnis – Viešas svarstymas

Šios Konvencijos Šalys pasirūpina, kad svarbiausi klausimai, kylantys dėl biologijos ir medicinos naujovių, būtų deramai svarstomi viešai, visų pirma atsižvelgiant į jų aktualią medicininę, socialinę, ekonominę, etinę ir teisinę reikšmę, ir kad būtų deramai konsultuojamasi dėl jų galimo taikymo.

XI SKYRIUS – KONVENCIJOS AIŠKINIMAS IR PASKESNĖS PRIEMONĖS

29 straipsnis – Konvencijos aiškinimas

Europos žmogaus teisių teismas, tiesiogiai nedarydamas nuorodos į jokią konkrečią teisme nagrinėjamą bylą, gali teikti konsultacines išvadas teisės klausimais dėl šios Konvencijos aiškinimo, jei prašo:

- Šalies vyriausybė, pranešusi apie tai kitoms Šalims;
- 32 straipsniu įsteigtas komitetas, kurį sudaro tik šios Konvencijos Šalių atstovai, dviejų trečdalių balsavusių narių daugumos sprendimu.

30 straipsnis – Konvencijos taikymo ataskaitos

Kiekviena Šalis, gavusi Europos Tarybos Generalinio Sekretoriaus prašymą, pateikia paaiškinimą, kaip jos vidaus teisė užtikrina veiksmingą kurių nors Konvencijos nuostatų įgyvendinimą.

XII SKYRIUS – PROTOKOLAI

31 straipsnis – Protokolai

Vadovaujantis 32 straipsniu gali būti sudaryti Protokolai, kad konkrečiose srityse būtų plėtojami šioje Konvencijos išdėstyti principai.

Protokolus gali pasirašyti šią Konvenciją pasirašiusios Šalys. Jie turi būti ratifikuojami, priimami arba patvirtinami. Šią Konvenciją pasirašiusi Šalis negali Protokolą ratifikuoti, priimti arba patvirtinti, anksčiau ar tuo pačiu metu neratifikavusi, nepriėmusi arba nepatvirtinusi Konvencijos.

XIII SKYRIUS – KONVENCIJOS PAKEITIMAI

32 straipsnis – Konvencijos pakeitimai

1. Šiame ir 29 straipsnyje komitetui skirtas užduotis atlieka Tvarkomasis bioetikos komitetas (*angl.* CDBI) arba bet kuris kitas Ministrų komiteto joms atlikti sudarytas komitetas.

2. Nepažeidžiant konkrečių 29 straipsnio nuostatų, kiekviena Europos Tarybos valstybė narė, taip pat kiekviena šios Konvencijos Šalis, kuri nėra Europos Tarybos narė, gali būti atstovaujama komitete ir turėti vieną balsą komitetui atliekant šios Konvencijos jam skirtas užduotis.

3. Kiekvienai 33 straipsnyje nurodytai valstybei ar pagal 34 straipsnio nuostatas prie šios Konvencijos pakviestai prisijungti valstybei komitete gali atstovauti stebėtojas. Jei Europos Bendrija nėra šios Konvencijos Šalis, jai komitete gali atstovauti stebėtojas.

4. Kad būtų atsižvelgiama į mokslo naujoves, ši Konvencija komitete apsvarstoma ne vėliau kaip praėjus penkeriems metams nuo jos įsigaliojimo, o vėliau – komiteto nustatytais laiko tarpais.

5. Kiekvienas Šalies, komiteto ar Ministrų komiteto teikiamas šios Konvencijos pakeitimo pasiūlymas ir kiekvienas Protokolo ar jo pakeitimo pasiūlymas perduodamas Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui, o šis jį siunčia Europos Tarybos valstybėms narėms, Europos Bendrijai, visoms šią Konvenciją pasirašiusioms valstybėms, jos Šalims, visoms pagal 33 straipsnio nuostatas šią Konvenciją pasirašyti pakviestoms valstybėms ir visoms pagal 34 straipsnio nuostatas prie jos prisijungti pakviestoms valstybėms.

6. Komitetas pasiūlymą išnaginėja ne vėliau kaip per du mėnesius nuo tos dienos, kai jį pagal šio straipsnio 5 dalį išsiuntinėjo Generalinis Sekretorius. Komitetas dviejų trečdalių balsavime dalyvaujančių narių balsų dauguma priimtą tekstą pateikia Ministrų komitetui tvirtinti. Patvirtintas šis tekstas siunčiamas Šalims ratifikuoti, priimti arba patvirtinti.

7. Kiekvienas pakeitimas jį priėmusioms Šalims įsigalioja kito mėnesio pirmą dieną, praėjus mėnesiui nuo tos dienos, kai penkios Šalys, įskaitant ne mažiau kaip keturias Europos Tarybos valstybes nares, yra pranešusios Generaliniam Sekretoriui apie jos priėmimą.

Kiekvienai Šaliai, pakeitimą priėmusiai vėliau, jis įsigalioja kito mėnesio pirmą dieną, praėjus mėnesiui nuo tos dienos, kai ta Šalis pranešė Generaliniam Sekretoriui apie jo priėmimą.

XIV SKYRIUS – BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

33 straipsnis – Pasirašymas, ratifikavimas ir įsigaliojimas

1. Šią Konvenciją gali pasirašyti Europos Tarybos valstybės narės, prie jos rengimo prisidėjusios valstybės, kurios nėra narės, ir Europos Bendrija.

2. Ši Konvencija turi būti ratifikuojama, priimama arba patvirtinama. Ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai deponuojami Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui.

3. Ši Konvencija įsigalioja kito mėnesio pirmą dieną, praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai penkios valstybės, įskaitant ne mažiau kaip keturias Europos Tarybos valstybes nares, pagal šio straipsnio 2 dalį pareiškė sutikimą įsipareigoti pagal šią Konvenciją.

4. Kiekvienai šią Konvenciją pasirašiusiai valstybei, kuri vėliau pareiškė sutikimą įsipareigoti pagal ją, Konvencija įsigalioja kito mėnesio pirmą dieną, praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai ji deponavo savo ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentą.

34 straipsnis – Valstybės, kurios nėra narės

1. Šiai Konvencijai įsigaliojus, Europos Tarybos Ministrų komitetas, pasikonsultavęs su Šalimis ir Europos Tarybos statuto 20 straipsnio d dalyje nustatyta balsų dauguma bei Susitariančiųjų Valstybių atstovų, turinčių teisę dalyvauti Ministrų komiteto posėdyje, visais balsais priėmęs sprendimą, gali pakviesti bet kurią valstybę, kuri nėra Europos Tarybos narė, prisijungti prie šios Konvencijos.

2. Kiekvienai prisijungusiai valstybei Konvencija įsigalioja kito mėnesio pirmą dieną, praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai ji Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui deponuoja prisijungimo dokumentą.

35 straipsnis – Teritorijos

1. Kiekviena šią Konvenciją pasirašiusi valstybė pasirašymo metu arba deponuodama savo ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentą gali nurodyti teritoriją ar teritorijas, kurioms ši Konvencija taikoma. Kiekviena kita valstybė, deponuodama savo prisijungimo dokumentą, gali suformuluoti tokią pat deklaraciją.

2. Kiekviena Šalis bet kada vėliau gali Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuota deklaracija išplėsti šios Konvencijos taikymą bet kuriai kitai deklaracijoje nurodytai teritorijai, už kurios tarptautinius santykius ji yra atsakinga arba kurios vardu ji yra įgaliota prisiimti įsipareigojimus. Tokiai teritorijai Konvencija įsigalioja kito mėnesio pirmą dieną, praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokią deklaraciją.

3. Kiekviena deklaracija pagal šio straipsnio dvi pirmesnes dalis kiekvienai tokioje deklaracijoje nurodytai teritorijai gali būti atšaukta Generaliniam Sekretoriui adresuotu pranešimu. Atšaukimas įsigalioja kito mėnesio pirmą dieną, praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna tokį pranešimą.

36 straipsnis – Išlygos

1. Kiekviena valstybė ir Europos Bendrija, pasirašydamos šią Konvenciją arba deponuodamos ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentą, gali padaryti išlygą dėl bet kurios konkrečios Konvencijos nuostatos tokiu mastu, koku kuris nors jos teritorijoje

galiojantis įstatymas neatitinka tos nuostatos. Bendrojo pobūdžio išlygos pagal šį straipsnį neleidžiamos.

2. Kiekvienoje išlygoje pagal šį straipsnį pateikiamas trumpas atitinkamo įstatymo išdėstymas.

3. Kiekviena Šalis, išplečianti šios Konvencijos taikymą teritorijai, minimai 35 straipsnio 2 dalyje nurodytoje deklaracijoje, pagal pirmesnių dalių nuostatas gali daryti išlygą atitinkamai teritorijai.

4. Kiekviena Šalis, padariusi šiame straipsnyje minimą išlygą, Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuota deklaracija gali ją atšaukti. Atšaukimas įsigalioja kito mėnesio pirmą dieną, praėjus mėnesiui nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius ją gauna.

37 straipsnis – Denonsavimas

1. Kiekviena Šalis bet kada Europos Tarybos Generaliniam Sekretoriui adresuotu pranešimu gali denonsuoti šią Konvenciją.

2. Toks denonsavimas įsigalioja kito mėnesio pirmą dieną, praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai Generalinis Sekretorius gauna pranešimą.

38 straipsnis – Pranešimai

Europos Tarybos Generalinis Sekretorius Tarybos valstybėms narėms, Europos Bendrijai, visoms šią Konvenciją pasirašiusioms valstybėms, visoms jos Šalims ir visoms valstybėms, pakviestoms prie jos prisijungti, praneša apie:

- a) kiekvieną pasirašymą;
- b) kiekvieno ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumento deponavimą;
- c) kiekvieną šios Konvencijos įsigaliojimo pagal 33 arba 34 straipsnį datą;
- d) kiekvieną pagal 32 straipsnį priimtą pakeitimą arba Protokolą ir tokio pakeitimo arba Protokolo įsigaliojimo datą;
- e) kiekvieną pagal 35 straipsnio nuostatas pateiktą deklaraciją;
- f) kiekvieną pagal 36 straipsnio nuostatas padarytą išlygą ir išlygos atšaukimą;
- g) kiekvieną kitą su šia Konvencija susijusį aktą, pranešimą ar pareiškimą.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti tinkamai įgalioti asmenys pasirašė šią Konvenciją.

Priimta 1997 m. balandžio 4 d. Ovjede (Astūrija) anglų ir prancūzų kalbomis, abu tekstai yra autentiški, vienu egzemplioriumi, kuris deponuojamas Europos Tarybos archyvuose. Europos Tarybos Generalinis Sekretorius patvirtintas kopijas siunčia kiekvienai Europos Tarybos valstybei narei, Europos Bendrijai, prie šios Konvencijos rengimo prisidėjusioms valstybėms, kurios nėra valstybės narės, ir kiekvienai prie šios Konvencijos prisijungti pakviestai valstybei.
